ΚΕΝΤΡΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ - ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ • ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2009 - 2010 • ΤΕΥΧΟΣ 02

ΤΑ ΦΥΛΛΑ ΤΗΣ ΑΕΙΦΟΡΙΑΣ

15 ΧΡΟΝΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Το ταξίδι του Κ.Π.Ε. Ελευθερίου Κορδελιού άρχισε ακριβώς πριν 15 χρόνια σε ένα περιβάλλον έγνοιας, σεβασμού, ανησυχιών, φόβων, μα πάνω απ' όλα ελπίδας για ένα

μέλλον περισσότερο φωτεινό και αειφόρο. Τιμώντας την προσφορά του θεσμού και θέλοντας να αποτιμήσουμε, γιορτάζοντας αυτά τα 15 χρόνια λειτουργίας του, οργανώσαμε στις 24 Φεβρουαρίου 2010 μια λιτή γιορτή, στον υποβλητικό χώρο του Γενί Χαμάμ, στην Αίγλη. Προσκεκλημένοι τα μέλη των παλαιότερων Παιδαγωγικών ομάδων, οι Υπεύθυνοι Π.Ε με τους οποίους συνεργάστηκε όλα αυτά τα χρόνια το Κέντρο μας, εκπαιδευτικοί της Θεσσαλονίκης όλων των βαθμίδων, που συμπορεύτηκαν μαζί μας, όπως και συνάδελφοι άλλων ΚΠΕ που ήρθαν να μοιραστούν τη χαρά μας. Παρέστησαν επίσης ο Περιφερειακός Διευθυντής Εκπαίδευσης Κ. Μακεδονίας κ. Θεόδωρος Καρτσιώτης και ο Διευθυντής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Δυτικής Θεσσαλονίκης κ. Γεώργιος Κωνσταντινίδης.

Η εκδήλωση άρχισε με μια παρουσίαση εικόνων και ήχων που θύμισε πολλά σε όλους μας, πρόσωπα, δυσκολίες, χαρές και λύπες ανθρώπων που στέλεχωσαν το Κ.Π.Ε., θεμελιώνοντας, εξελίσσοντας και οδηγώντας το σε μια δημιουργική ακμή. Μας συγκίνησε είναι η αλήθεια, όπως και μας γοήτευσαν οι εξαιρετικές ζωγραφιές της Γιώτας Δεβετζίδη.

Ακολούθησε η παρουσίαση όλων των μελών των προηγούμενων παιδαγωγικών ομάδων, μια συνοπτική αναφορά στο έργο και την προσφορά του Κ.Π.Ε. αυτά τα 15 χρόνια και σ' αυτό το σημείο δόθηκε ο λόγος στους παρευρισκόμενους στο Γενί χαμάμ. Μίλησαν υπεύθυνοι Π.Ε., παλαιότερα μέλη της Π.Ο., που με το λόγο τους θύμισαν σε όλους όμορφες στιγμές, αλλά και τους προβληματισμούς τους και εκπαιδευτικοί της Θεσσαλονίκης, οι οποίοι στάθηκαν στη συνεργασία τους με το ΚΠΕ κατά την ενασχόλησή τους με την Περιβαλλοντική εκπαίδευση.

Ο Υπεύθυνος του Κ.Π.Ε. κ. Ζήσης Αγγελίδης ολοκλήρωσε, συνοψίζοντας τρόπον τινά όσα προηγήθηκαν και κάνοντας ιδιαίτερη αναφορά στην πρώτη Υπεύθυνη του Κέντρου κ. Νανά Αντωνιάδου, η οποία δεν μπόρεσε να είναι μαζί μας στη γιορτή. Η συνέχεια ανήκε σε έναν από τους πρωτεργάτες της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στην περιοχή μας τον κ. Χρήστο Σιαμαντά και το συγκρότημα "Νυν και αεί", οι οποίοι μας μάγευσαν τις ώρες που ακολούθησαν με τα τραγούδια τους να συνθέτουν μέσα στο χώρο του ιστορικού χαμάμ μια ατμόσφαιρα συναδέλφωσης και συμπόρευσης για τα επόμενα 15 χρόνια του θεσμού.

ΗΜΕΡΙΔΑ ΣΤΗΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ

Κάθε επίσκεψη στην Κωνσταντινούπολη αποτελεί για όλους μας ένα ταξίδι στην ιστορία και τα βιώματά μας, είτε η καταγωγή μας βρίσκεται εκεί, είτε απλά αναβιώνουν διαβάσματα, θρύλοι και παραδόσεις με τα οποία μεγαλώσαμε. Η διοργάνωση όμως της ημερίδας "Άνθρωπος-Αειφορία-Περιβάλλον", στην Κωνσταντινούπολη στις 4 Μαρτίου, σε συνεργασία με το Ζωγράφειο Λύκειο, τη Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Δυτικής Θεσσαλονίκης και το Κ.Π.Ε. Βερτίσκου, υπό την αιγίδα του Οικουμενικού Πατριαρχείου, μας έδωσε την ευκαιρία να κοινωνήσουμε τους προβληματισμούς μας για το μέλλον που έρχεται με συναδέλφους απ'όλη την Ελλάδα και με τους εκπαιδευτικούς της ομογένειας της Πόλης, συνθέτοντας τα συναισθήματα με τον κριτικό λόγο.

Λόγο για τη βιοποικιλότητα, την αειφορική διαχείριση του νερού, το ενεργειακό ζήτημα από εκπαιδευτική σκοπιά, παραδείγματα από δημιουργικά προγράμματα Περιβαλλοντικής εκπαίδευσης που συνδέθηκε με τη συγκινητική παρουσία της χορωδίας των παιδιών που φοιτούν σήμερα στο Ζωγράφειο Λύκειο της Πόλης. Η γνωριμία μας με τους χώρους, τους καθηγητές, τον δραστήριο Διευθυντή του Ζωγραφείου κ. Δερμιτζόγλου μας έδωσε μεγαλύτερη ώθηση να συνεχίσουμε όπως κι εκείνοι τις προσπάθειές μας για ένα καλύτερο, περισσότερο αισιόδοξο μέλλον. Στις μέρες που ακολούθησαν η επαφή μας με το βυζαντινό παρελθόν, αλλά και το ζωντανό, θορυβώδες παρόν, οι επισκέψεις μας στα σχολεία της Πόλης, το Ζάππειο, τη Μεγάλη του Γένους σχολή, τη Θεολογική σχολή της Χάλκης, η γνωριμία μας με άξιους εκπαιδευτικούς, όπως τη Διευθύντρια κ.Φιλίππου, τη Διευθύντρια Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης κ. Κανάρη, τη Λυκειάρχη της Μεγάλης του Γένους Σχολής κ. Λαιμοπούλου, αλλά και όλους τους συναδέλφους που συναντήσαμε εκεί, τροφοδότησαν αρκετές συζητήσεις,

απόψεις, προβληματισμούς, μας έφεραν ακόμη πιο κοντά στην ουσία αυτού που ονομάζουμε Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Εκπαίδευση για την αειφορία. Γιατί μόνο μια συστημική θεώρηση του γύρω μας κόσμου στην οποία η φύση και η κοινωνία συνδέονται ακατάλυτα με τον πολιτισμό και τις αξίες μπορεί να μας δώσει ένα άλλο όραμα καθοδηγητικό των πράξεών μας σε τοπικό ή παγκόσμιο επίπεδο. Συμμετείχαν στην επίσκεψη αυτή ο Διευθυντής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης κ. Γεώργιος Κωνσταντινίδης, υπεύθυνοι Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και των δύο βαθμίδων, συνάδελφοι από πολλά Κ.Π.Ε. της Ελλάδας και εκπαιδευτικοί της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης από τη Θεσσαλονίκη.

Η επιστροφή μας συνδέθηκε με την υπόσχεση που δώσαμε στους ανθρώπους που αφήσαμε πίσω μας πως η εκδήλωση αυτή θα πάρει ένα θεσμικό χαρακτήρα ίσως και με τη μορφή συνεδρίου, πάντα κάτω από την αιγίδα του Οικουμενικού Πατριαρχείου.

Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφερθούν τα ονόματα των ανθρώπων που ως οργανωτική επιτροπή έκαναν πράξη όσα προηγήθηκαν: Οι υπεύθυνοι Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Δυτικής Θεσσαλονίκης Μιχελάκη Δέσποινα και Φαρμάκης Γιάννης, οι Υπεύθυνοι των ΚΠΕ Ελευθερίου Κορδελιού και Βερτίσκου, Αγγελίδης Ζήσης και Κυρτσάνη Αλίκη, ο κ. Κουκουτσίδης και η κ. Βόγια. Πολύ γόνιμη ήταν και η συμβολή του καθηγητή Βυζαντινής Ιστορίας στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του ΑΠΘ, κ. Κορρέ.

Σκέψεις

Ποιά είναι και πώς οικοδομούνται τα χαρακτηριστικά του ενεργού πολίτη;

Για να γίνουν σαφή τα χαρακτηριστικά του ενεργού πολίτη είναι αναγκαίο να αναλογιστούμε ποιά είναι η εννοιολογική συνάφεια των όρων πόλη-πολίτης-πολιτισμός-πολιτική.

Η πόλη είναι το κανονιστικό πλαίσιο στο οποίο διαμορφώνονται οι πολίτες, οι ιδέες και οι αντιλήψεις τους, τα πολιτισμικά πρότυπα και οι αξίες τους. Είναι όμως και ένα πεδίο αλληλόδρασης, όπου νέες ιδέες μπορούν να γεννηθούν, νέα ρεύματα σκέψης μπορούν να διαμορφωθούν, νέα κοινωνικά κινήματα μπορούν να εκφρασθούν και νέοι κοινωνικοί σχηματισμοί να αναδυθούν. Με την έννοια αυτή, ο πολίτης αποτελεί τη γενεσιουργό αρχή της προοπτικής της πόλης και συνεπώς αποτελεί τον πυρήνα της πολιτικής, αν την αντιληφθούμε ως από κοινού μέριμνα για τους όρους και τις συνθήκες της ανθρώπινης συμβίωσης.

Μπορούμε λοιπόν να συμπεράνουμε ότι τα χαρακτηριστικά του σύγχρονου ενεργού πολίτη συνοψίζονται στην ικανότητά του να αναγνωρίζει το "ποιοί" χειραγωγούν την πολιτική τους σκέψη και να συνεργάζεται-συνδιαλέγεται με τον "άλλο"(πολίτη) για να χειραφετηθεί από αυτούς.

Στο πλαίσιο αυτό είμαστε αλληλέγγυοι σε κάθε προσπάθεια περιβαλλοντικών ομάδων σχολείων που προσπαθούν να διαμορφώσουν καλύτερους όρους ζωής στο δικό τους τοπικό περιβάλλον. Ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει στις σχολικές ομάδες που δραστηριοποιούνται στο ζήτημα των ελεύθερων χώρων στη Θεσσαλονίκη, ζήτημα πνοής για όλη την πόλη και κομβικό σημείο για ένα περισσότερο βιώσιμο μέλλον.

Συνέδριο μαθητών στα Λουτρά Λαγκαδά
"Νερό – Υγεία - Περιβάλλον"

Σε μια εποχή που περισσότερο από ποτέ απαιτεί άμεσες λύσεις, ώστε να δημιουργήσουμε ένα μέλλον βιώσιμο και ελπιδοφόρο για τις επόμενες γενεές, το ΚΠΕ Ελευθερίου Κορδελιού οργάνωσε και συντονίζει δύο Εθνικά δίκτυα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στα οποία συμμετέχουν κάθε χρόνο σχολεία όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης, απ' όλη την Ελλάδα.

Το πρώτο δίκτυο, με θέμα " Θερμαλισμός-Οικολογία-Πολιτισμός", απευθύνεται σε μαθητές και εκπαιδευτικούς που επιθυμούν να γνωρίσουν τον κόσμο των φυσικών ιαματικών πόρων και των ανθρώπινων δράσεων που αναπτύχθηκαν σ' αυτούς, με στόχο τη φροντίδα της υγείας, σωματικής και ψυχικής. Μέσα από τις εκπαιδευτικές δράσεις που αναπτύσσονται στο πλαίσιο του δικτύου, προσπαθούν να προσεγγίσουν το παρόν των ιαματικών πηγών και λουτροπόλεων συνδέοντας το βίωμα με τη γνώση, το χθες με το σήμερα, την τοπική ανάπτυξη, την προστασία και τη βιωσιμότητα των θερμαλιστικών συστημάτων.

Το δεύτερο δίκτυο, με αντικείμενο την "Αειφορική διαχείριση του νερού", προσφέρει στους μαθητές και εκπαιδευτικούς που συμμετέχουν σ΄αυτό ένα πλαίσιο συνεργασίας με στόχο την προσέγγιση των υδατικών πόρων αναζητώντας τις σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ φυσικών παραμέτρων όπως το υδατικό ισοζύγιο μιας λεκάνης απορροής με τις κοινωνικές, οικονομικές, περιβαλλοντικές πιέσεις που ασκούνται σ' αυτή. Το δίκτυο αυτό λειτουργεί σε μια εποχή που προβάλλεται επιτακτικά η ανάγκη της αειφορικής διαχείρισης των υδατικών συστημάτων ως απαραίτητη προϋπόθεση της προστασίας ενός φυσικού πόρου που συντηρεί και εξασφαλίζει τη συνέχεια της ζωής.

Ως επιστέγασμα της προσπάθειας των σχολικών ομάδων που συμμετείχαν συνεργαζόμενα με το Κ.Π.Ε. και μεταξύ τους στο πλαίσιο λειτουργίας των δικτύων μας κατά την σχολική χρονιά 2008-2009, οργανώσαμε στις 18/9/2009 συνέδριο στο φιλόξενο τόπο των Ιαματικών πηγών στα Λουτρά Λαγκαδά.

Οι σχολικές ομάδες που πήραν μέρος παρουσίασαν με ζωντάνια, ευρηματικότητα και πρωτοτυπία τις εργασίες τους δημιουργώντας σε μια ζεστή ατμόσφαιρα ένα κλίμα ευγενούς άμιλλας και συνεργασίας. Στην εκδήλωση συμμετείχαν επίσης ο πρόεδρος των Λουτρών Λαγκαδά και δημοτικός σύμβουλος Λαγκαδά Μάρκος Δανάς, οι Υπεύθυνοι Περιβαλλοντικής εκπαίδευσης Δυτικής Θεσσαλονίκης, Δέσποινα Μιχελάκη και Γιάννης Φαρμάκης, η Υπεύθυνη Αγωγής Υγείας, Δυτικής Θεσσαλονίκης Χρηστίδου Χριστίνα, ενώ στην οργανωτική επιτροπή συμμετείχαν επίσης η Υπεύθυνη Π.Ε. Ανατολικής Θεσσαλονίκης Πόπη Παπαδοπούλου, η Υπεύθυνη Αγωγής Υγείας Γωγάκου Δήμητρα, ο επίκουρος καθηγητής της Πολυτεχνικής Σχολής στο τμήμα της Αναλυτικής Χημείας Μανασσής Μήτρακας, ο Δήμαρχος Λαγκαδά Καραγιάννης Ιωάννης και εκ μέρους του Φορέα διαχείρισης λιμνών Κορώνειας Βόλβης ο Μάριος Αστερίου.

Σχολικές ομάδες:

2ο Γυμνάσιο Λαγκαδά
1ο Γυμνάσιο Ελευθερίου-Κορδελιού
6ο Γυμνάσιο Καλαμαριάς
16ο Γυμνάσιο θεσσαλονίκης
2ο ΕΠΑΛ Σταυρούπολης

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ COMMENIUS
"Inside Landscape, landscape inside"

Περιβαλλοντική Ομάδα, 2ου ΓΕΛ Πολίχνης

Στις 13-19 Οκτωβρίου 2009 πραγματοποιήθηκε η 3η συνάντηση του προγράμματος Comenius "Inside Landscape, landscape inside", στο οποίο συμμετέχει ως υποστηρικτικός φορέας το Κ.Π.Ε. Ελευθερίου Κορδελιού. Στην Θεσσαλονίκη ήρθαν σχολεία απο Ιταλία, Ισπανία και Ρουμανία. Πιο συγκεκριμένα, συμμετείχαν εκτός απο το 2ο ΓΕΛ Πολίχνης, το Scuola Media Statale Don E. Montemurro – GRAVINA – ITALY, το Scoala cu clasele I-VIIIAndrei Moresanu ,ORADEA – ROMANIA, και τέλος το IES de Infiesto, INFIESTO- SPAIN.

Τις δυο πρώτες μέρες έγιναν συναντήσεις γνωριμίας με τους συμμετέχοντες μαθητές και οργανώθηκαν παιδαγωγικά παιχνίδια στον κήπο που έχει δημιουργήσει στο στρατόπεδο Καρατάσιου η περιβαλλοντική ομάδα του 2ου ΓΕΛ Πολίχνης με τη συνεργασία του ΕΘΙΑΓΕ, του Δήμου Πολίχνης και του Κ.Π.Ε. Ελευθερίου Κορδελιού.

Στη συνέχεια έγιναν δύο συναντήσεις εργασίας, στις οποίες συζητήθηκε η μέχρι σήμερα πορεία του προγράμματος και οι δράσεις που απομένουν για την ολοκλήρωσή του. Και οι δύο φιλοξενήθηκαν στο Κ.Π.Ε. Ελευθερίου Κορδελιού στο οποίο είχαμε την ευκαιρία μετά την ενημέρωση των ξένων αποστολών για το περιεχόμενο του προγράμματος, να συζητήσουμε για την περιβαλλοντική εκπαίδευση στις χώρες τους και τις διαφορές των εκπαιδευτικών συστημάτων τους σε σχέση με το ελληνικό. Την τρίτη μέρα έγινε η προγραμματισμένη εκπαιδευτική επίσκεψη στο Κ.Π.Ε. Ανατολικού Ολύμπου, όπου μαθητές και καθηγητές Έλληνες και ξένοι μαζί με τους εκπαιδευτικούς του Κέντρου περπάτησαν στο βουνό, "άγγιξαν" την φύση, αλλά άκουσαν και τις "νεράιδες" που λέγεται ότι κατοικούν στις πλαγιές του Ολύμπου. Την τέταρτη μέρα επισκεφθήκαμε τα λουτρά του Πόζαρ, στα οποία υλοποιήσαμε εκπαιδευτικό πρόγραμμα του Κ.Π.Ε. Ελευθερίου Κορδελιού και μετά άλλοι χαλάρωσαν με καφέ και άλλοι πήραν το λουτρό τους στις πισίνες και στα χαμάμ σε ένα πραγματικά μαγευτικό τοπίο.

Στην επιστροφή επισκεφθήκαμε τη Βεργίνα και το μουσείο της. Εκεί μας περίμενε η ξεναγός η οποία μας παρουσίασε τα καταπληκτικά ευρήματα της γης των Μακεδόνων. Την πέμπτη μέρα επισκεφθήκαμε το Λευκό Πύργο και μετά την πλατεία Ναυαρίνου και τη Ροτόντα με ξενάγηση που ανέλαβαν τα μέλη της ομάδας μας και σημερινοί φοιτητές Σταυρούλα Αμαραντίδου και Βαγγέλης Κυριαζίδης.

Το βράδυ οργανώθηκε η αποχαιρετιστήρια βραδιά στην Ανω Πόλη. Η βραδιά κύλησε με κέφι αλλά και με προβληματισμό, αφού είχε φτάσει η στιγμή της αναχώρησης των αποστολών. Όλοι τους ήταν ενθουσιασμένοι από την εμπειρία τους στη Θεσσαλονίκη και επαναλάμβαναν συνεχώς το πόσο ωραία πέρασαν. Φυσικά η ώρα του αποχαιρετισμού ήταν μια δύσκολη στιγμή και για όλους εμάς. Τη Δευτέρα πρώτοι οι Ισπανοί, μετά οι Ιταλοί και τέλος οι Ρουμάνοι. Ηταν μια μεγάλη προσπάθεια που κάναμε όλοι εμείς που συμμετείχαμε στην ομάδα του Comenius μαθητές, καθηγητές του 2ου ΓΕΛ Πολίχνης, το Κ.Π.Ε. Ελευθερίου Κορδελιού μαζί με τη βοήθεια των δήμων Πολίχνης και Νέας Ευκαρπίας. Αποτέλεσε επίσης για όλους μας και μια πολύ καλή εμπειρία για μελλοντικές δραστηριότητες.

ΚΕΝΤΡΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ - ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ
δρ. ΑΓΕΛΙΔΗΣ ΖΗΣΗΣ,
Υπεύθυνος του ΚΠΕ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ:
ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΥΘΥΜΙΟΣ,
Μέλος της Π.Ο. του ΚΠΕ

Α.Παπανδρέου 2 & Κατσαντώνη
56334 Ελευθέριο - Κορδελιό
Τηλέφωνο: 2310 707150
Φαξ:2310 757130
E-mail:kpe-thes@otenet.gr
www.kpe-thess.gr

ΕΡΓΟ 15 ΧΡΟΝΩΝ

μια απόπειρα παρουσίασης

Παπαδημητρίου Ευθύμιος, Υφαντής Γιώργος - Μέλη της Π.Ο. του Κ.Π.Ε.

15 χρόνια λειτουργίας του Κ.Π.Ε. Ελευθερίου Κορδελιού σε 20 λεπτά και 30 διαφάνειες. Πόσο δύσκολο είναι να επιλέξεις, να προβάλλεις, να δημιουργήσεις μια εικόνα 15 χρόνων δημιουργικής προσφοράς ενός ζωντανού θεσμού που θεράπευσε και θεραπεύει με την αρχαιοελληνική σημασία του όρου την Περιβαλλοντική Αγωγή, θέλοντας να συμβάλλει στην πορεία προς ένα βιώσιμο, αειφορικό μέλλον.

Ο Σεφέρης γράφει σε ένα του ποίημα « Μα τι γυρεύουν οι ψυχές μας ταξιδεύοντας πάνω σε καταστρώματα κατελυμένων καραβιών; Μα τι γυρεύουν οι ψυχές μας ταξιδεύοντας πάνω σε σαπισμένα θαλάσσια ξύλα από λιμάνι σε λιμάνι;». Το περιβάλλον γύρω μας φυσικό, συναισθηματικό, ιδεολογικό κρατάει ελάχιστους δεσμούς με το πρόσφατο παρελθόν του. Μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα έγιναν πάρα πολλά και ασυμβίβαστα με ό,τι θα μπορούσε να προφητέψει και ο πιο καλλιεργημένος νους, σα να σταμάτησε ξαφνικά ο ρους του ποταμού, να χάθηκε η συνάφεια, να εξαφανίστηκαν οι σταθερές, αφήνοντάς μας σε έναν κόσμο φτωχό μέσα στο φαινόμενο πλούτο. Σ΄ αυτή τη συγκυρία το Κ.Π.Ε. προέβαλε με το έργο του και συνεχίζει να προβάλλει ένα άλλο ταξίδι προς ένα λιμάνι που μας περιμένει όλους με μια ζεστή, φιλόξενη αγκαλιά. Με ένα κομμάτι καθαρού ουρανού να αναλογεί στον καθένα μας, προνομιούχο και μη.

Το κύριο έργο του ΚΠΕ προσδιορίζεται από τα προγράμματά μας. Αυτά, πνευματικός μόχθος όλων των Π.Ο που πέρασαν από εδώ, αποτελούν την παιδαγωγική συμβολή του Κ.Π.Ε. στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, το χάρτη των παιδαγωγικών μας δραστηριοτήτων, αλλά και την πρότασή μας για τον τρόπο υλοποίησης των περιβαλλοντικών προγραμμάτων στα σχολεία. Η θέση του Κ.Π.Ε. σε μια μεγάλη πόλη εμπότισε τη θεματική των προγραμμάτων. Τα πρώτα προγράμματα αφορούσαν την πόλη, τη βιομηχανία, το νερό, τη διαφήμιση. Με το διάβα των χρόνων νέα θέματα προστέθηκαν και παλιά προγράμματα μετεξελίχθηκαν.

Σήμερα στα 12 προγράμματα που υλοποιούνται στο ΚΠΕ, συνδετικός κρίκος παραμένει το αστικό περιβάλλον, ενώ η θεματολογία περιλαμβάνει επιπλέον την ενέργεια, τα απορρίμματα, τους ελεύθερους χώρους, το θερμαλισμό, τα κινητά, το Θερμαϊκό, τη βιωσιμότητα και αφορούν όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης από τα νηπιαγωγεία ως τα Λύκεια και τη μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Οι εκδόσεις μας παρουσιάζουν γλαφυρά στο διάβα των 15 χρόνων τις γόνιμες ζυμώσεις που οδήγησαν στο σχεδιασμό, στην πειραματική εφαρμογή και στην υλοποίησή των προγραμμάτων μας με τα σχολεία που μας επισκέφτηκαν.

Επιδιώκουμε να αποτελούν εργαλεία τόσο για εμάς στο ΚΠΕ όσο και για τους συναδέλφους που υλοποιούν προγράμματα στο σχολείο.

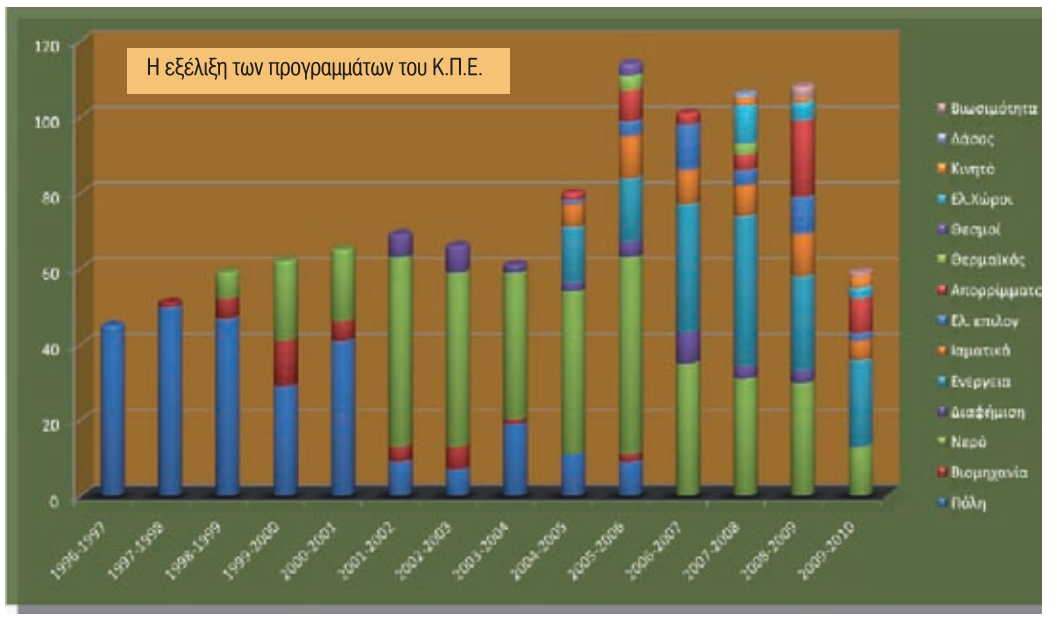

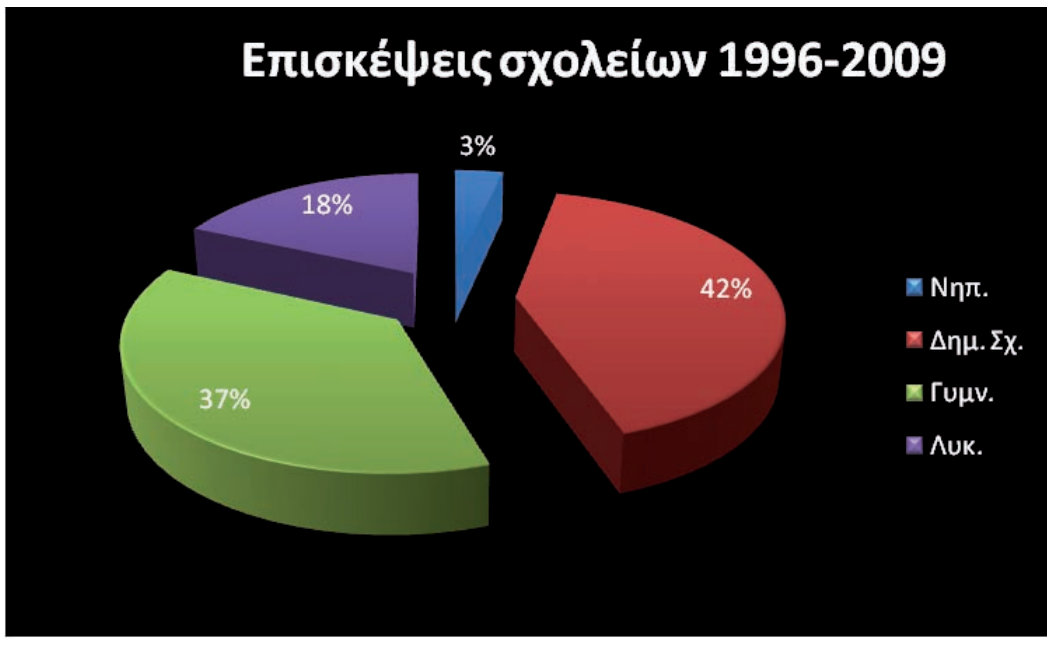

Αυτά τα 15 χρόνια υλοποιήσαμε προγράμματα με περισσότερες από 1100 σχολικές ομάδες και 27 χιλιάδες μαθητές. Οι περισσότερες ομάδες ήταν, όπως θα περίμενε κανείς, από Δημοτικά Σχολεία και Γυμνάσια.

Τα τελευταία πάντως χρόνια έχουν καθιερωθεί οι επισκέψεις Νηπιαγωγείων, ενώ έχουν πληθήνει και οι ομάδες από Λύκεια. Πλέον περισσότερα από 100 σχολεία επισκέπτονται και υλοποιούν προγράμματα στο ΚΠΕ κάθε χρόνο.

Σχολεία προερχόμενα απ' όλες τις γωνιές της Ελλάδας γέμισαν με τις φωνές και τα γέλια τους τους φιλόξενους χώρους του Πολιτιστικού Κέντρου του Δήμου Ελευθερίου Κορδελιού πρώτα και ύστερα το καμάρι μας, το βιοκλιματικό μας κτίριο, στο οποίο βρισκόμαστε από το 2000 και μετά.

Με συνεργατικό τρόπο, συνθέτοντας τη γνώση με το βίωμα και αναδεικνύοντας τα κρίσιμα ερωτήματα που μας βοηθούν να προσεγγίσουμε κριτικά τον κόσμο γύρω μας, υποδεχτήκαμε μαθητές και εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων με τις αλλαγές των χρόνων να αποτυπώνονται τόσο στα ίδια τα προγράμματά μας, όσο και στον τρόπο υλοποίησής τους. Ζωντανός χώρος το Κ.Π.Ε. το αποδεικνύει θαυμαστά με τη φαντασία και δημιουργικότητα των Π.Ο που το συναποτελούν κάθε φορά. Ο Χ. Θηβαίος το λέει κάπου «Τίποτα δεν χτίζεται πάνω στην πέτρα, όλα πάνω στην άμμο χτίζονται, μα εγώ θα χτίζω πάνω στην άμμο σα να' τανε η άμμος πέτρα».

Η επιμόρφωση είναι ο δεύτερος σημαντικός τομέας της δράσης του Κ.Π.Ε. Σεμινάρια, ημερίδες, εκδηλώσεις, αλλά και συνέδρια μας έδωσαν τη δυνατότητα να έρθουμε σε επαφή αυτά τα 15 χρόνια με περισσότερους από 2500 συνάδελφους εκπαιδευτικούς. Τα επιμορφωτικά σεμινάρια, 39 για την πρωτοβάθμια και 31 για τη δευτεροβάθμια, παρακολούθησαν 1450 και 1100 περίπου συνάδελφοι αντίστοιχα. (Οι γυναίκες πάντα ήταν περισσότερες από τους άντρες…)

Ανταλλάσσοντας γνώσεις και πληροφορίες, συζητώντας μαζί τους την πράξη στο ίδιο το πεδίο, βιώνοντας μια ζεστή συναδελφική σχέση, το ΚΠΕ επιδίωξε να δημιουργήσει μια γενιά εκπαιδευτικών που έχοντας ήδη το μεράκι, την όρεξη, το ζήλο, το πάθος να έχει και τη δυνατότητα να τα οργανώνει και να αξιοποιεί αποτελεσματικά στον επίπονο, καθημερινό στίβο της σύγχρονης εκπαιδευτικής πραγματικότητας.

Ο Γκαίτε έγραψε στην αρχή του Φάουστ: «Αχ, σπούδασα φιλοσοφία και νομική και γιατρική και αλί μου και θεολογία με κόπο και μ' επιμονή. Και να με εδώ με τόσα φώτα εγώ ο μωρός, όσο και πρώτα.»

Αυτή η παραδοχή ήταν άλλωστε στην αφετηρία των προσπαθειών μας. Μόνο αν το αντιλαμβανόμασταν αυτό, φιλόλογοι, μαθηματικοί, βιολόγοι, φυσικοί, δάσκαλοι και νηπιαγωγοί και συνεργαζόμασταν μαζί για την αποκάλυψη της πολυσύνθετης γύρω μας πραγματικότητας, μόνο τότε θα μπορούσαμε στο τέλος να πούμε και εμείς όπως ο Φάουστ « Ε πια, αρκετά ρητορεύετε. Και καμιά πράξη δείχτε να φανεί»

Οι συνεργασίες μας, τοπικές και διεθνείς, με Δήμους και Περιφέρειες, κρατικούς φορείς και Μ.Κ.Ο., με σχολεία και Πανεπιστήμια, με ΕφορείεςΑρχαιοτήτων και Μουσεία, με Πνευματικά Κέντρα και διεθνείς ενώσεις, με επαγγελματικές οργανώσεις και επιστημονικέςενώσεις φανερώνουν την ιδιαίτερη αξία που είχε και έχει για το Κ.Π.Ε. η συστατική αρχή της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης η συνεργασία, μαζί με την αλληλεγγύη και τη συμμετοχή.

Με πάντα ανοιχτά, πάντα άγρυπνα τα μάτια της ψυχής του, το Κ.Π.Ε. άντλησε λαίμαργα θεωρίες, ιδέες, πρακτικές από κάθε μέρος της γης που το ταξίδευαν τα πανιά των συνεργασιών του προσπαθώντας να τις ενσωματώσει λειτουργικά στην δική του εκπαιδευτική πραγματικότητα. Αγγλία, Νορβηγία, Ισπανία, Ιταλία, Ρουμανία αποτέλεσαν σταθμούς των δικών του συνεργασιών με τις οποίες το ΚΠΕ προχώρησε στην ανανέωση του παιδαγωγικού του λόγου και πρακτικής βοηθώντας ταυτόχρονα με τις δυνάμεις του σχολικές μονάδες και επιστημονικές ενώσεις να ολοκληρώσουν ευρωπαϊκά προγράμματα Comenius και Leonardo.

Τα δίκτυά μας, τοπικά και εθνικά λειτούργησαν ως πλαίσιο συνεργασίας και συμμετοχής περιβαλλοντικών ομάδων σφυρηλατώντας κοινές εμπειρίες δράσης και προσφοράς. Ξεκινήσαμε με τοπικά δίκτυα για τα απορρίμματα, τη μέριμνα των ζώων, την τοπική ιστορία και τη βιομηχανική κληρονομιά. Αργότερα προχωρήσαμε στο συντονισμό εθνικών θεματικών δικτύων για την αειφορική διαχείριση του νερού και το θερμαλισμό.

Δεν θα μπορούσαμε να μην αναφέρουμε την ερευνητική συμβολή του ΚΠΕ στο χώρο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης σε πείσμα του περιορισμένου χρόνου εξαιτίας των πολυσχιδών του δραστηριοτήτων, που δεν μας άφησε να συμβάλλουμε, όσο θα θέλαμε και θα μπορούσαμε. Πραγματοποιήθηκαν λοιπόν:

•Κοινωνικό–περιβαλλοντική έρευνα σε συνεργασία με το Ερευνητικό Κέντρο Περιβαλλοντικών Μελετών.

•Τριετές ευρωπαϊκό ερευνητικό πρόγραμμα με το Πανεπιστήμιο του Durham με θέμα τους υγρότοπους και

•Έρευνα για την επιμορφωτική δράση του Κ.Π.Ε. Ελευθερίου-Κορδελιού με διερεύνηση των επιμορφωτικών αναγκών και επιθυμιών των εκπαιδευτικών του Ν. Θεσσαλονίκης στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση.

Όλα όσα προηγήθηκαν, όλα όσα παρουσιάσαμε με περίσκεψη και σεβασμό στη μνήμη, με προσμονή και ελπίδα στο μέλλον, εγείρονται εγκάρδια στήνοντας το δικό τους χορό στο αλώνι της φθοράς, προτάσσοντας περιγελαστικά τα υπαρκτικά του θεσμού φωνήεντα στο χρόνο που τρέχει πιο γρήγορα από μας, πιο γρήγορα από τα όνειρα, πιο γρήγορα από τη θλίψη και τη χαρά.

Ο Ρίτσος έγραψε στην Υποθήκη του:

«Ο ουρανός είναι επτά φορές γαλάζιος, τούτη η καθαρότητα είναι η πρώτη αλήθεια» και η παντοτινή μας θέληση θα παραφράζαμε το τέλος του.

Συμμετέχοντες στα επιμορφωτικά προγράμματα

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ,ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΜΑΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ

Δεν είναι εύκολο να περιγράψει κανείς συναισθήματα από ένα τέτοιο ταξίδι, ουσιαστικά ένα «ταξίδι επιστροφής» σε τόπους γενέθλιους πολλών πολιτισμών, σταυροδρόμι της ανθρωπότητας. Είμαστε πραγματικά τυχεροί όσοι συμμετείχαμε.

Πολύ καλή ιδέα να συνδυαστεί η επίσκεψη αυτή με την αγωνία για το περιβάλλον και το ενδιαφέρον του Πατριάρχη για το οικολογικό πρόβλημα.

Καλό θα είναι η προσπάθεια να συνεχιστεί και να αποκτήσει ένα βαθύτερο νόημα προσέγγισης και κατανόησης των λαών.

Συνεχίζω να πιστεύω ότι η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση είναι ένα δυνατό εργαλείο για τη συναδέλφωση των λαών. Η επίσκεψη αυτή με βοήθησε να αφήσω πίσω τα ανάμεικτα συναισθήματα για τους προγόνους των φίλων μας, σειτόνων Τούρκων.

Μόρφη Τριανταφύλλου, Φλώρινα

Μία πραγματικά διαίτερη εμπειρία. Η επίσκεψη στην Πόλη θα μου μείνει αξέχαστη. Είναι γεγονός ότι άλλαξα πολλές φορές γνώμη για την Κωνσταντινούπολη. Είτε ο θυμός είτε η χαρά για ότι έβλεπα. Το σίγουρο είναι πως ήταν μια ευκαιρία για ξενάγηση στο χώρο και στο χρόνο. Όσον αφορά στη διοργάνωση πόσο χάρηκα να βλέπω κάποιους ανθρώπους που αγαπώ να μου αποδεικνύουν συνεχώς πόσο δίκιο έχω μ' αυτή την αγάπη. Ας είναι καλά και εύχομαι κάθε χρόνο και καλύτερα.

Συγκίνηση για τον εναπομείναντα ελληνισμό που ανθίσταται, προσκύνημα βιωματικό, γνώσεις αδιαφορίας και πολιτισμού. Συγχαρητήρια σ' όλη την οργανωτική ομάδα. Και του χρόνου όλοι μαζί σε νέες πορείες προς τα εμπρός. Ένα μεγάλο ευχαριστώ Και ένα έναυσμα για να μεταδοθεί η εμπειρία αυτή στο σχολείο μου.

Η Διευθύντρια του ΓΕΛ Λαγκαδά Θεοδώρου-Ζηματίκα Βασιλική

Εμείς οι λίγοι κι εμείς οι αμέτρητοι στη Βασιλεύουσα των πόλων στη Βασιλεύουσα της καρδιά μας για λίγες αξέχαστες μέρες που μένουν στη μνήμη της ψυχής για μας ζωή!!!

Μαριάννα Νάστου, ΚΠΕ Κόνιτσας

Οδοιπορικό στην Κωνσταντινούπολη ..... Μια πόλη, 1000 χρόνια ένδοξης ιστορίας, πολιτισμού .... Μνήμες ίσως μακρινές, μα πάντα ζωντανές σε κάποιο μέρος της καρδιάς και του μυαλού .... για όλους αυτούς που κρατούνε Θερμοπύλες. Άνθρωπος, αδιφορία, Περιβάλλον: ευθύνη του ανθρώπου «ως οικονόμου» όλης της Κτίσης για «φιλάνθρωπη» διαχείριση.

Γεωργία Μουτσιάκη

Ήλθα στην Πόλη πριν 7 χρόνια και θα ξαναέλθω για κάποιες εκδηλώσεις σε 7 μήνες από τώρα. Όμως η συγκεκριμένη επίσκεψη δεν έχει καμία σχέση με τις τουριστικές επισκέψεις άλλων ομάδων.

Ήταν ιδιαιτέρως συγκινητική και εξόχως διδακτική, επειδή ήλθαμε σε επαφή με τους φύλακες των «Θερμοπυλών» του ελληνισμού της Πόλης, τους καθηγητές και τους μαθητές των σχολείων της.

Ευχαριστούμε θερμά που μας δώσατε την ευκαιρία να ζήσουμε την εμπειρία αυτή.

Τέλιος Λεωνίδας

..... Ένα καταπληκτικό, συγκινητικό, μελαγχολικό προσκύνημα στις ρίζες της παράδοσης και του βυζαντινού πολιτισμού. Ένα μεγάλο ευχαριστώ στους διοργανωτές

Νίκος Αντωνίος, ΚΠΕ Καστοριάς

Αφήσαμε την ψυχή μας στην Πόλη και πήραμε μαζί μας τις πιο όμορφες εντυπώσεις. Ευχαριστούμε θερμά την οργανωτική επιτροπή για τη μοναδική ευκαιρία που μας έδωσε.

Θεοχάρης Χρήστος, Ιερισσός Χαλκιδικής

Η Ημερίδα μας έδωσε την ευκαιρία για ένα προσκύνημα στα μνημεία της πίστης μας και του πολιτισμού μας. Προσκύνημα στα μνημεία του φυσικού χώρου, που ο άνθρωπος τους προσέδωσε τα δικά του στοιχεία. Σας ευχαριστούμε για ό,τι ζήσαμε.

Κατερίνα Τσούβαλη, ΚΠΕ Κόνιτσας

Ήταν μια τέλεια διημερίδα και η Πόλη βέβαια συνέβαλε τα μάλα. Χρειάζονταν όμως λίγο χρόνο παραπάνω, να μην το ξεχνούμε για την άλλη φορά. Ειδικά ο συνδυασμός του προσκυνηματικού με τον περιβαλλοντικό χαρακτήρα απέδωσε εξαιρετικά.

Κώστας Γκούσης, ΚΠΕ Λευκίμμης

Συναισθήματα ευχνωμοσύνης, χαράς κι αγάπης πλημμύρισαν τις καρδιές μας γεμίζοντας τις ψυχές μας με ενθουσιασμό και κουράγιο για το έργο που επιτελούμε ως εκπαιδευτικοί !! Ευχαριστούμε γι' αυτή την ευκαιρία!!

Χαρά Θωμαϊδου

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΚΠΕ ΜΕ ΤΗΝ ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Το Κ.Π.Ε. Ελευθερίου Κορδελιού συμμετέχει στο πρόγραμμα της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας "«Δίκτυο αδόμητων χώρων: για τα πουλιά και τους ανθρώπους» σε συνεργασία με τους υπευθύνους Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ανατολικής και Δυτικής Θεσσαλονίκης.
Το πρόγραμμα στοχεύει στην ανάδειξη και κατανόηση της αξίας των αδόμητων χώρων και τις αστικής βιοποικιλότητας, αλλά και στη δραστηριοποίηση των μαθητών για συμμετοχή τους σε συγκεκριμένες παρεμβάσεις βελτίωσης των χώρων αυτών. Έχουν επιλεγεί δύο χώροι από τη Θεσσαλονίκη το φράγμα της Θέρμης για την Ανατολική Θεσσαλονίκη και το στρατόπεδο Καρατάσιου για τη Δυτική.
Στο πλαίσιο του προγράμματος το Κ.Π.Ε θα συνεργαστεί με τους υπευθύνους της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας στην υλοποίηση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, ώστε να αναδειχθεί η σημασία των αδόμητων χώρων στο αστικό περιβάλλον, τόσο για τον άνθρωπο, όσο και για τα πουλιά και τα ζώα που ζουν σ' αυτούς.
Στο πλαίσιο αυτό προβλέπονται οι ακόλουθες δράσεις:
•Κατασκευή και τοποθέτηση με τη συμμετοχή σχολείων και τη συνεργασία του Δήμου και άλλων φορέων τεχνητών ξύλινων φωλιών και ενημερωτικών πινακίδων
•Δημιουργία δικτύου επικοινωνίας των μαθητικών ομάδων που θα συμμετάσχουν, με τη χρήση δικτυακής πύλης, που θα περιλαμβάνει ηλεκτρονικούς χάρτες της περιοχής με τα στίγματα των φωλιών που θα συνδέονται με τις αντίστοιχες φωτογραφίες και δεδομένα.
Η ολοκλήρωση του προγράμματος θα συμβάλλει στην ανάπτυξη της ευαισθητοποίησης και στην ενημέρωση των πολιτών για τη σημασία των αδόμητων χώρων, τόσο μέσα από την καθημερινή τους επίσκεψη στο χώρο, αλλά και με τη συνεργασία και επικοινωνία με τις σχολικές ομάδες που θα υλοποιήσουν τις σχετικές δράσεις.
Στο πλαίσιο αυτής της συνεργασίας συμμετείχαμε στην ημερίδα που έγινε στις 18/2 στη Δημοτική Βιβλιοθήκη του Δήμου Θεσσαλονίκης με συμμετοχή των υπευθύνων του προγράμματος της Ορνιθολογικής Εταιρείας, εκπαιδευτικών και μαθητών της Ανατολικής και Δυτικής Θεσσαλονίκης.
Στην ημερίδα αυτή παρουσιάστηκαν οι στόχοι του προγράμματος και συζητήθηκε το χρονοδιάγραμμα της συνεργασίας.

ΑΕΙΦΟΡΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΝΕΡΟΥ

δρ. Αγγελίδης Ζήσης - Υπεύθυνος του Κ.Π.Ε., Αθανασίου Χρυσούλα - Αναπλ. Υπεύθυνη, Υφαντής Γιώργος - Μέλος της Π.Ο.

Διανύουμε τη δεκαετία της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη (Ε.Α.Α.) που καθόρισαν τα Ηνωμένα Έθνη το 2005. Σκοπός του σύνθετου αυτού εγχειρήματος που αφορά κάθε πτυχή της ζωής μας παραμένει, πάντα σύμφωνα με την UNESCO, η ενσωμάτωση των αξιών που αναδεικνύει η αειφόρος ανάπτυξη σε όλες της διαστάσεις της εκπαίδευσης.
Στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ελευθερίου Κορδελιού Θεσσαλονίκης οι αναζητήσεις των μελών της παιδαγωγικής ομάδας, τα προγράμματα, οι διδακτικές προσεγγίσεις, οι επιμορφωτικές και κοινωνικές δραστηριότητες, οι συνεργασίες και κάθε άλλη προσπάθεια έχουν προσανατολισμό στην κατεύθυνση μιας δίκαιης αειφόρου κοινωνίας, η οποία να γίνει πραγματικότητα για όλους τους πολίτες.
Η Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη βέβαια δεν προέκυψε από τη μια μέρα στην άλλη. Έχει τις ρίζες της στην περιβαλλοντική εκπαίδευση, στους προβληματισμούς και τις αναζητήσεις που η ίδια έθεσε τη δεκαετία του «70». Τα πράγματα βέβαια με την Ε.Α.Α. γίνονται πιο συγκεκριμένα και σκοπεύουν κατά την εκτίμησή μας καλύτερα το στόχο. Και αυτό, καθώς τα περιβαλλοντικά προβλήματα δεν αφορούν αποκλειστικά προβλήματα της φύσης την οποία ονομάσαμε περιβάλλον ή ακόμη της σχέσης του ανθρώπου με τη φύση. Τα περιβαλλοντικά προβλήματα για την παιδαγωγική ομάδα του ΚΠΕ είναι κοινωνικά προβλήματα με προέλευση τα αντικρουόμενα συμφέροντα ανάμεσα σε ανθρώπους ή διαφορετικές κοινωνικές ομάδες.
Με πιο τρόπο λοιπόν θα φωτίσουμε το μυαλό και την καρδιά των μαθητών μας, έτσι ώστε να αποκτήσουν εφόδια για να έχουν στη συνέχεια οι τοπικές κοινωνίες «δημοκρατικούς κριτικούς πολίτες», οι οποίοι θα διαχειρίζονται με δημοκρατικό τρόπο τα περιβαλλοντικά ζητήματα;
Προσπαθούμε στο Κέντρο μας με πολύ κόπο να καλλιεργήσουμε τις αρετές που οδηγούν στον κριτικά σκεπτόμενο άνθρωπο. Να μην είναι οι νέοι μας απλοί παθητικοί δέκτες «θεραπευτικών» συμβουλών για την κοινωνία τους, τον κόσμο και τα πράγματα. Αντίθετα να συμμετέχουν σε συζητήσεις, να προτάσσουν το δικό τους λόγο, τη δική τους αντιπαράθεση. Να βλέπουν πίσω από τα πράγματα, να αντιλαμβάνονται και να συναισθάνονται τον τρόπο σκέψης και τις ιδέες των άλλων, να εφαρμόζουν κριτήρια αξιολόγησης για τον εαυτό τους και τους άλλους.

Προσπαθούμε λοιπόν να εφαρμόσουμε στο Κ.Π.Ε. δράσεις που αναδεικνύουν και ενδυναμώνουν την αποτελεσματικότητα της «Εκπαίδευσης για την αειφορία» που βελτιώνουν την ποιότητα της διδασκαλίας μας.
Να πείσουμε για συνεννόηση και συνεργασία στην κατεύθυνση της Ε.Α.Α. φορείς και άτομα που εμπλέκονται με το αντικείμενο.

Το πρόγραμμα του Κ.Π.Ε. Προβληματισμοί.

Για την υλοποίηση ενός προγράμματος σχετικού με τον άνθρωπο, την αειφορία και τους υδατικούς πόρους χρειάζεται να θεμελιώσουμε με σαφήνεια το διδακτικό μας σχεδιασμό.
Από την εμπειρία μας θεωρούμε αναγκαίο να μάθουν οι μαθητές να θέτουν κεντρικά ερωτήματα, τα οποία να-προσεγγίζουν τις σχέσεις εξάρτησης και διαπλοκής των δύο μεγάλων εξουσιών. Της πολιτικής και της οικονομικής. Οφείλουμε να ανοίξουμε δρόμους που οδηγούν στην καλλιέργεια της αειφορικής σκέψης σε κάθε πράξη της καθημερινής μας ζωής. Χρειάζεται να βοηθήσουμε τους μαθητές μας στην άσκηση κριτικής απέναντι στις πυραμίδες της δύναμης των τεχνοκρατών, των χρηματιστών, των γραφειοκρατών. Απέναντι σε κάθε μεγάλη ή μικρή πολυεθνική εταιρεία που διαχειρίζεται το σπουδαιότερο στοιχείο διατροφής του ανθρώπου για να βγάλει κέρδη. Απέναντι στην παγκόσμια βιομηχανία νόμων και διαπλοκών που μεγάλωσε τα τελευταία δέκα περίπου χρόνια και συνεχίζει να μεγαλώνει το χάσμα ανάμεσα στους φτωχούς και τους πλούσιους, στους εκπροσώπους και τους εκπροσωπούμενους, στο εφικτό και την προσδοκία.
Με σεβασμό στις αντίθετες απόψεις, υποστηρίζουμε ότι η εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία δεν έχει τα αμιγή χαρακτηριστικά του επιστημονικού λόγου, μέσω του οποίου διδάσκουμε τις έννοιες της οικολογίας, της φυσικής, της χημείας, της βιολογίας. Στην εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία και συγκεκριμένα στο αντικείμενο «άνθρωπος, νερό, αειφορία» αξιοποιούμε διδακτικά τον καθημερινό λόγο, την εμπειρία των μαθητών – πολιτών. Επιχειρούμε να κατανοήσει ο μαθητής/τρια, όλα όσα συμβαίνουν γύρω του και έχουν σχέση με τη χρήση, διαχείριση, προστασία των υδάτινων πόρων.
Στο πλαίσιο του προβληματισμού μας κάνουμε αποφασιστικό βήμα από τη λογική στην κριτική σκέψη. Όχι βέβαια να απορρίψουμε το «λόγο», αλλά να θέσουμε στο τραπέζι τα κίνητρα, τα οποία βρίσκονται πίσω από το λόγο που αρθρώνεται από κάθε μορφή εξουσίας, η οποία έχει σχέση με τη διαχείριση, χρήση, προστασία του πολύτιμου αυτού φυσικού πόρου, που συντηρεί τη ζωή στον πλανήτη μας.
Προσπαθούμε δια μέσου του προγράμματος στην ουσία να διεκδικήσουμε με τους μαθητές την ταυτότητα του «βιώσιμου» ή «αειφόρου». Στην ουσία να εγκολπώσουμε στο έργο μας, την «υδρογνωσία» και να αναδείξουμε στην καθημερινή μας ζωή τα ζητήματα της διαχείρισης, χρήσης, προστασίας του νερού που αναφύονται και απασχολούν όλους μας. Αναζητούμε και ερμηνεύουμε μεθοδικά και συστηματικά το ρόλο που έχει το νερό στην τοπική μας κοινωνία. Αναζητούμε και τη δική μας σχέση με το νερό, τη δική μας υδροφιλία και ευαισθησία καθώς και την ευαισθησία των συμπολιτών μας με αυτό.
Χαρτογραφούμε όλα εκείνα τα νομικά ή φυσικά πρόσωπα, τους θεσμούς δημόσιου και ιδιωτικού χαρακτήρα τα οποία έχουν αναδυθεί ως βάσεις «εγγύησης», «νομιμότητας» και «αξιών» για κάθε ζήτημα που αφορά στη διαχείριση των υδάτινων συστημάτων και κατά συνέπεια της ίδιας της ζωής μας.
Εξοικειώνουμε όσο μπορούμε, όσο γίνεται μέσω κατάλληλων παιδαγωγικών μεθόδων το μαθητή/τρια να έχει ανάγκη τον άλλον στο πεδίο της καθημερινής ζωής και μαθησιακής πράξης.
Προσπαθούμε οι μαθητές/τριες που υλοποιούν το πρόγραμμα «Αειφορική διαχείριση του νερού» να μην είναι απλοί παθητικοί δέκτες γνώσεων και μεθόδων. Αντίθετα, να συμμετέχουν όλοι στη συζήτηση, στις αντιπαραθέσεις, να επιχειρηματολογούν και να επιμένουν στους στόχους τους ανεξάρτητα από τις δυσκολίες και τα εμπόδια.

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Ένα ζουζούνι παραπάνω

Μιχαήλ Σύρμω - Μέλος της Π.Ο. του ΚΠΕ

Το 2009 ανακηρύχθηκε έτος αφιερωμένο στο Δαρβίνο, με αφορμή τη συμπλήρωση 200 χρόνων από τη γέννησή του και 150 χρόνων από την έκδοση του βιβλίου του "Η Καταγωγή των Ειδών". Στο παραπάνω πλαίσιο περιλαμβάνεται η έκδοση του παιδικού βιβλίου της Kathryn Lasky «Ένα ζουζούνι παραπάνω», σε μετάφραση της Ελένης Σβορώνου, από τις εκδόσεις Μεταίχμιο.

Το βιβλίο ξεκινάει με τα παιδικά χρόνια του Δαρβίνου παρουσιάζοντας τον ως ένα μαθητή αδύναμο, με χαμηλούς βαθμούς, αλλά ταυτόχρονα κι ένα παιδί γεμάτο περιέργεια κι ιδιαίτερο ταλέντο στην παρατήρηση. Η αφήγηση διανθίζεται με λεπτομέρειες από τις σκανδαλιές του, όπως οι εκρήξεις που σκάρωνε με τον αδερφό του στην αποθήκη του σπιτιού τους, αλλά κι από τις υπερβολές του, όταν κάποτε έβαλε ένα ζωντανό σκαθάρι στο στόμα του

προκειμένου να μη το χάσει! Περιγραφές που κεντρίζουν από τις πρώτες σελίδες τα παιδιά-αναγνώστες, τοποθετώντας τον μελλοντικό επιστήμονα στα δικά τους μέτρα, τα καθημερινά, τα ανθρώπινα κι επομένως τα προσιτά.

Η εστίαση είναι ξεκάθαρα στο ταξίδι του Δαρβίνου με το Μπιγκλ. Από το Πράσινο Ακρωτήριο και την κατανόηση της δημιουργίας ενός ηφαιστειογενούς νησιού στην παραλία της Πούντα Άλτα και στη διαπίστωση ότι κάποια είδη εξαφανίζονται, ενώ άλλα όχι, μέχρι το ζωντανό εργαστήριο των νησιών Γκαλαπάγκος, η συγγραφέας παρουσιάζει πολύ πειστικά τη γέννηση της ιδέας της εξέλιξης.

Το τι ακολούθησε του ταξιδιού καταλαμβάνει πολύ λιγότερο χώρο στο βιβλίο και νομίζω δικαιολογημένα. Η συγγραφέας έχοντας κερδίσει το ενδιαφέρον των μικρών αναγνωστών για το Δαρβίνο και τις ιδέες του, έχει βάλει τις βάσεις για τη μελλοντική πιο εκτεταμένη ενασχόληση τους με το θέμα.

Το κείμενο αποφεύγει κάθε διδακτισμό, δεν αισθάνεσαι ούτε στιγμή ότι η συγγραφέας προσπαθεί να σε πείσει για την ορθότητα της θεωρίας. Αντίθετα η αίσθηση είναι ότι παρακολουθούμε αβίαστα μια περιπέτεια, ότι είμαστε μάρτυρες της γέννησης μιας ιδέας η οποία μάλιστα φαίνεται τόσο λογική! Τι καλύτερη λοιπόν εισαγωγή του μικρού αναγνώστη στην έννοια της εξέλιξης;

Ένα πολύ καλογραμμένο κείμενο το οποίο συμπληρώνεται από την θαυμάσια εικονογράφηση του Matthew Trueman, που καταφέρνει να ταιριάξει υπέροχα με το ύφος του κειμένου.

Στα μονοπάτια της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Γιώργος Υφαντής - Μέλος της Π.Ο. του ΚΠΕ

Στο βιβλίο αυτό, ο συγγραφέας του, Γιώργος Μπλιώνης πραγματεύεται μια θεώρηση της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης με ιδιαίτερη έμφαση στις μεθοδολογίες και τα διδακτικά εργαλεία που μπορούν να χρησιμοποιηθούν κατά την υλοποίηση σχετικών προγραμμάτων. Παρουσιάζει καταρχήν μια σύντομη περιγραφή της Π.Ε. και ανασκόπηση της πορείας και της εδραίωσής της ως τις μέρες μας. Εξετάζει τη σύνδεση και σχέση της Π.Ε. με τις διαφορετικές θεωρίες μάθησης, αλλά και τις επιδράσεις που δέχτηκε και τις προσεγγίσεις που έχουν προκύψει. Στη συνέχεια αφιερώνει το μεγαλύτερο μέρος του βιβλίου στην περιγραφή και ανάλυση πολλών μεθοδολογικών εργαλείων και τεχνικών που εφαρμόζονται στην Π.Ε., εξετάζοντας διάφορες παραλλαγές τους και παραβάλλοντας παραδείγματα εφαρμογών τους. Ένα κεφάλαιο αφιερώνει στη σημασία της ομαδικής εργασίας, της ενδυνάμωσης αλλά και της δημοκρατικής λειτουργίας στα προγράμματα Π.Ε. και στην εκπαίδευση γενικότερα. Στο τελευταίο κεφάλαιο αναδεικνύει την ανάληψη δράσης ως στοιχείο ολοκλήρωσης των προγραμμάτων Π.Ε. αναλύοντας τύπους δράσεων που μπορούν να αναλάβουν μέλη περιβαλλοντικών ομάδων, μαθητές και μη.

Το βιβλίο, πυκνογραμμένο και με πλούσια βιβλιογραφία για κάθε κεφάλαιο και κάθε μεθοδολογικό-διδακτικό εργαλείο που αναλύει, αποτελεί ένα βιβλίο αναφοράς για φοιτητές, αλλά συνάμα και ένα πολύ χρήσιμο βοήθημα για εκπαιδευτικούς που θέλουν να κατανοήσουν μεθόδους, εργαλεία και τεχνικές για την υλοποίηση προγραμμάτων Π.Ε.

Όποιο μονοπάτι κι αν ακολουθήσουν σίγουρα θα βρουν μπροστά τους και θα θελήσουν να εξερευνήσουν κι άλλα μονοπάτια σ΄ αυτό το γόνιμο και τόσο προκλητικό ταξίδι…

ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΦΥΣΗ... ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Η σχολική χρονιά 2009-2010, με βάση τα κείμενα και τις κατευθύνσεις της UNESCO και της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναφορικά με τον ρόλο της εκπαίδευσης στην κατανόηση και την προσέγγιση της Αειφόρου Ανάπτυξης, είναι αφιερωμένη στην Ενέργεια. Έτσι το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων πρότεινε ο θεματικός άξονας Ενέργεια - Ανανεώσιμες Πηγές & Τοπικές Κοινωνίες να λειτουργήσει κατά τη φετινή σχολική χρονιά ως έναυσμα και ταυτόχρονα πλαίσιο ποικίλων σχολικών δραστηριοτήτων Περιβαλλοντικής Αγωγής και Αγωγής Υγείας, οι οποίες:

•υποστηρίζουν τη διαμόρφωση ενεργών πολιτών, δηλαδή των πολιτών εκείνων οι οποίοι θα έχουν ουσιαστική παρέμβαση στη διαμόρφωση του κοινωνικού/περιβαλλοντικού γίγνεσθαι και

•προωθούν το άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία.

Στο πλαίσιο αυτό το Κ.Π.Ε. Ελευθερίου Κορδελιού:

-Εμπλούτισε και ανανέωσε το προσφερόμενο για υλοποίηση από τις σχολικές μονάδες, από το 2005, σχετικό με την Ενέργεια πρόγραμμά του.

-Διένειμε ευρέως το παιδαγωγικό υλικό που εξέδωσε το 2008, με θέμα «Ενέργεια, από τη φύση … στην κοινωνία», σε όλα τα ΚΠΕ και σε όλα τα γραφεία περιβαλλοντικής εκπαίδευσης της χώρας.

-Διοργάνωσε, το Νοέμβριο του 2009, ημερίδα και επιμορφωτικό σεμινάριο με θέμα «Ενέργεια και Βιωσιμότητα», έχοντας ως στόχο την υποστήριξη των εκπαιδευτικών που επρόκειτο να αναλάβουν την υλοποίηση σχετικών με την ενέργεια σχολικών προγραμμάτων και δημοσίευσε τα πρακτικά της δράσης αυτής.

-Δημιούργησε αφίσα με θέμα τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Η Παιδαγωγική Ομάδα του Κ.Π.Ε., με δεδομένη τη μακρόχρονη ενασχόλησή της με την εκπαιδευτική προσέγγιση των ζητημάτων που σχετίζονται με τη χρήση της ενέργειας από την κοινωνία, εστιάζει στα εξής σημεία, τα οποία πιστεύει πως πρέπει να κατανοήσουν οι μαθητές στα πλαίσια ενός προγράμματος για την ενέργεια:

Η γη βρίσκεται μέσα σε μία συνεχή ροή ενέργειας που προέρχεται από τον ήλιο. Η ηλιακή ενέργεια μεταφέρεται στα διάφορα γήινα συστήματα, τις λεγόμενες πηγές ενέργειας. Η ενέργεια από τη φύση ρέει στην κοινωνία, καλύπτει τις ανάγκες της και συνεχίζει την πορεία της στο σύμπαν.

Οι πηγές ενέργειας είναι ανανεώσιμες και μη ανανεώσιμες. Οι ανανεώσιμες πηγές μπορεί να διαφέρουν από περιοχή σε περιοχή, υπάρχουν όμως σε όλα τα μήκη και πλάτη της γης. Η χρήση τους δε ρυπαίνει και δεν οδηγεί τις ίδιες τις πηγές σε εξάντληση. Τα μη ανανεώσιμα αποθέματα βρίσκονται σε συγκεκριμένες γεωγραφικές θέσεις. Η χρήση τους ρυπαίνει και εξαντλεί τα ίδια τα αποθέματα.

Η κοινωνία έχει επιλέξει να καλύπτει τις ενεργειακές τις ανάγκες κατά 87% από μη ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Η ενεργειακή πραγματικότητα διαμορφώνεται από την υπάρχουσα γνώση, τις οικονομικές περιστάσεις τις πολιτικές αποφάσεις και σύμφωνα με όσα γνωρίζουμε σήμερα δεν είναι βιώσιμη:

-Η χρήση ορυκτών καυσίμων από την κοινωνία έχει επιπτώσεις σε άλλους φυσικούς πόρους που στηρίζουν τη ζωή (κλίμα, βιοποικιλότητα, νερό κ.ά.).

-Οι επιπτώσεις από τη χρήση της ενέργειας δεν συμβαίνουν μόνο κάπου αλλού μακριά από εμάς, συμβαίνουν και στη χώρα μας και στο τοπικό μας περιβάλλον.

Επίσης, η ενεργειακή αυτή πραγματικότητα είναι άδικη: Η ενέργεια καταναλώνεται με διαφορετικό ρυθμό στα διάφορα μέρη του πλανήτη. Οι επιπτώσεις όμως από τη χρήση της ενέργειας θα επηρεάσουν όλους τους ανθρώπους, αλλά περισσότερο εκείνους που δεν καταναλώνουν, τους φτωχούς δηλαδή, οι οποίοι μάλιστα βρίσκονται σε δυσμενέστερη θέση, όσον αφορά την αντιμετώπιση των επιπτώσεων.

Ο ρυθμός ροής της ενέργειας από τη φύση στην κοινωνία επηρεάζεται σημαντικά από την ατομική συμπεριφορά. Η εξοικονόμηση ενέργειας είναι ο πιο άμεσος και αποτελεσματικός τρόπος συμμετοχής στην προσπάθεια για τη διαμόρφωση μιας βιώσιμης ενεργειακής πραγματικότητας.

Η συνειδητοποίηση της χρήσης της ενέργειας από τους μαθητές στην καθημερινότητά τους (στο σχολικό, οικιακό και τοπικό περιβάλλον) αποτελεί τον κατεξοχήν χώρο αναφοράς σε ένα πρόγραμμα σχετικό με την ενέργεια. Ωστόσο, η επιδίωξη της βιωσιμότητας στα ζητήματα της ενέργειας (στροφή σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, αντιμετώπιση των επιπτώσεων από την χρήση, αντιμετώπιση των κοινωνικών αδικιών, αλλά και εξοικονόμηση) δεν μπορεί να ικανοποιηθεί μόνο με την αλλαγή της ατομικής συμπεριφοράς, αλλά χρειάζεται αλλαγές σε όλα τα επίπεδα του συστήματος που διαμορφώνουν την ενεργειακή πραγματικότητα: την πολιτεία και τους θεσμούς της, τη βιομηχανία, τη διεθνή κοινότητα, τις πολυεθνικές εταιρίες κ.ά.

Αν ο στόχος μας είναι η βιωσιμότητα, η εκπαίδευση πρέπει να ευαισθητοποιήσει, να εξασφαλίσει τις γνώσεις, να δώσει τις δεξιότητες και να μπολιάσει με τις αξίες που θα επιτρέψουν την αλλαγή στον τρόπο σκέψης και στις πράξεις των ατόμων και των θεσμών.

Αθανασίου Χρυσούλα- Αναπλ. Υπεύθυνη του Κ.Π.Ε.

Οι ροές της ενέργειας στον πλανήτη μας

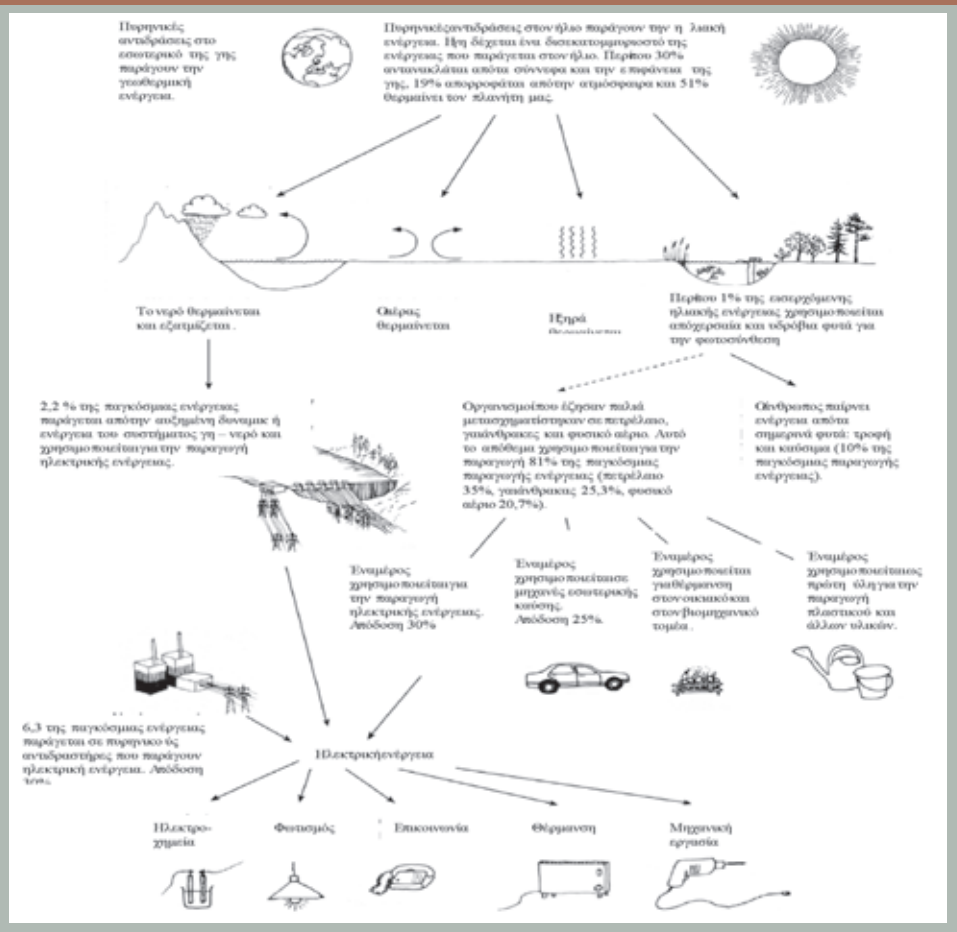

Υλικά συσκευασίας.
Μια προσέγγιση από την σκοπιά της ενέργειας

Φρόσω Μοντεσάντου - Μέλος της Π.Ο. του ΚΠΕ

Η εξοικονόμηση ενέργειας αναφέρεται σε φιλικές παρεμβάσεις απέναντι στις φυσικές διαδικασίες για την προστασία του περιβάλλοντος απ' τις επιπτώσεις της παραγωγής προϊόντων και κατανάλωσής τους. Οι διάφοροι υπολογισμοί όμως για την κατανάλωση ενέργειας απ' την παραγωγή των διαφόρων υλικών συσκευασίας συχνά αμφισβητούνται, διότι απαιτείται η βάση υπολογισμών να είναι διαφανής και θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η πλήρης παραγωγική διαδικασία κάθε υλικού, δηλαδή η ενεργειακή του ανάλυση.

Οι προσπάθειες μείωσης της ενέργειας που καταναλώνεται για τα διάφορα μέσα συσκευασίας συνοψίζονται ως εξής:

Για το αλουμίνιο χρησιμοποιείται ο βωξίτης, η εξόρυξη και επεξεργασία του οποίου απαιτεί μεγάλες ποσότητες ηλεκτρικής ενέργειας, προκαλώντας την καταστροφή δασών και τη μόλυνση του περιβάλλοντος. Ωστόσο, η ενέργεια που απαιτείται για την παραγωγή πρωτογενούς αλουμινίου έχει μειωθεί σταθερά τα τελευταία χρόνια κατά 30% περίπου και η ποσότητα του μετάλλου για την κατασκευή κουτιών κατά 50% περίπου. Επίσης, η ενέργεια για την παραγωγή του χάλυβα έχει ελαττωθεί κατά 39% περίπου και η νέα διεργασία της συνεχούς χύτευσης στην παραγωγή του εξοικονομεί ενέργεια έως 77%.

Σημαντική ενέργεια καταναλώνεται για την παραγωγή του γυαλιού, ωστόσο αυτό επιστρέφεται και επαναχρησιμοποιείται, ανακυκλώνεται και βιοαποικοδομείται.

Η επαναχρησιμοποίηση των γυάλινων φιαλών όμως εξοικονομεί ενέργεια, μόνον όταν η διαδικασία αυτή μπορεί να επαναλαμβάνεται αρκετές φορές.

Ο κλάδος της βιομηχανίας παραγωγής χαρτοπολτού και χαρτιού, παρουσιάζει παραδοσιακά κάποιες περιβαλλοντικές επιπτώσεις κατά τη λειτουργία του, που μπορούν να θεωρηθούν σημαντικές απ' την άποψη κατανάλωσης φυσικών πόρων (ξυλείας, ορυκτών καυσίμων και νερού) και ενέργειας, καθώς κι απ' την άποψη εκλυόμενων ρύπων. Σήμερα γίνονται προσπάθειες ελέγχου και μείωσης των περιβαλλοντικών επιβαρύνσεων, κυρίως σε περιοχές που αναπτύσσεται ο συγκεκριμένος βιομηχανικός κλάδος.

α. Ρύπανση του περιβάλλοντος κατά την παραγωγή υλικών συσκευασίας

Η παραγωγή των απαραίτητων πρώτων υλών και η τελική μορφοποίηση των υλικών συσκευασίας συνεπάγονται τη ρύπανση του περιβάλλοντος. Η διαχείριση των αποβλήτων των βιομηχανιών παραγωγής υλικών συσκευασίας επιβαρύνει περισσότερο το περιβάλλον.

Όπως προαναφέρθηκε, η παραγωγή χαρτιού και η κατεργασία του χαρτοπολτού μπορούν να επιφέρουν ανεπιθύμητα περιβαλλοντικά προβλήματα, όπως υγρά απόβλητα, αέρια, σωματίδια, οσμές και στερεά απόβλητα. Για την καταπολέμηση της ρύπανσης των νερών υπάρχουν τεχνικές μείωσης εκροών, όπως η αποθήκευση νερών και η αποφυγή στιγμιαίας διάθεσης υψηλού όγκου ρυπογόνων υγρών αποβλήτων. Για τα απόβλητα της χαρτοποιίας χρησιμοποιούνται χημικές ή βιολογικές επεξεργασίες. Για τη μείωση των ρύπων του αέρα χρησιμοποιούνται διάφοροι τύποι αντιρρυπαντικών συσκευών. Τα αιωρούμενα σωματίδια ελέγχονται κυρίως με ηλεκτροστατικά φίλτρα.

Κατά την παραγωγή του γυαλιού δεν υπάρχουν στερεά απόβλητα, ούτε και υγρά. Υπάρχουν σωματίδια σκόνης που αντιμετωπίζονται με χρήση κατάλληλων αποθηκευτικών χώρων ή ελέγχονται με ειδική κατεργασία. Υπάρχουν όμως και τοξικά σωματίδια, για τα οποία θα πρέπει να υπάρχει ένα κατάλληλο πρόγραμμα απορρύπανσης.

Κατά την παραγωγή λευκοσιδήρου, εφόσον έχουν προβλεφθεί οι κατάλληλες εγκαταστάσεις, δεν υπάρχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον, όσον αφορά τα υγρά απόβλητα. Το πρόβλημα που μπορεί να προκύψει είναι ο χώρος και ο τρόπος διάθεσης των στερών αποβλήτων, λόγω του χρωμίου που περιέχουν, αλλά αυτό το θέμα μπορεί να αντιμετωπισθεί με τα κατάλληλα μέτρα.

Στην παραγωγή αλουμινίου εκπέμπονται φθοριούχες ενώσεις που μπορεί να έχουν σοβαρές επιπτώσεις στην κτηνοτροφία και γεωργία, όταν υπερβούν κάποια επιτρεπτά όρια. Η βιομηχανία αλουμινίου ασχολείται με τα περιβαλλοντικά προβλήματα για πολλά χρόνια κι αυτό έχει δώσει λύσεις σε αρκετά προβλήματα. Οι συνεχείς μετρήσεις εκπομπών στις μονάδες χύτευσης του αλουμινίου προσπαθούν να αποκλείσουν τους κινδύνους για την υγεία.

Οι εγκαταστάσεις παραγωγής πλαστικών δεν χαρακτηρίζονται από υψηλό όγκο στερεών ή υγρών αποβλήτων, ούτε και ιδιαίτερα ρυπογόνων, σε σχέση με άλλες χημικές βιομηχανίες. Τα στερεά απόβλητα, στις περισσότερες περιπτώσεις ανακυκλώνονται απ' τις ίδιες τις παραγωγικές μονάδες. Λόγω της φύσης των βιομηχανιών αυτών (χημικές), τα απόβλητα έχουν αυξημένη περιεκτικότητα σε χημικά συστατικά. Η επεξεργασία τους περιορίζεται σε φυσικοχημικές μεθόδους. Τα κριτήρια του προσδιορισμού της ρύπανσης απ' τα απόβλητα αυτά σχετίζονται με το είδος της κάθε βιομηχανίας και της παραγωγικής διαδικασίας που ακολουθεί, καθώς και με το είδος και ποσότητα των πρώτων υλών.

Ένας άλλος παράγοντας ρύπανσης της ατμόσφαιρας παρουσιάζεται κατά την εκτύπωση των υλικών συσκευασίας, που γίνεται συνήθως με οργανικά επιχρίσματα (λάκες, βερνίκια, μελάνια). Η χρήση τους σε μεγάλη κλίμακα προκαλεί εξατμίσεις στην ατμόσφαιρα πτητικών οργανικών ενώσεων. Υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός νομοθετημάτων ασφαλείας και υγιεινής της εργασίας που επηρεάζει τη χρήση των οργανικών επιχρισμάτων, όπως για παράδειγμα η απαγόρευσή τους στα τρόφιμα-ποτά όπου πρέπει να χρησιμοποιούνται οργανικά επιχρίσματα. Επίσης, για την αντιμετώπιση του προβλήματος, αυξάνεται διεθνώς η παραγωγή πιο φιλικών επικαλύψεων, όπως τα υδατικά συστήματα, η αντικατάσταση κλασικών διαλυτών κλπ.

β. Διαχείριση απορριμμάτων συσκευασίας και ορθολογική χρήση

Η διαχείριση των απορριμμάτων είναι απ' τα πλέον σύνθετα προβλήματα των συγχρόνων κοινωνιών. Στην Ελλάδα, παράγονται κάθε χρόνο περίπου 4,8 εκατομμύρια τόνοι αστικών στερεών απορριμμάτων (μόνο από κατοικίες και εμπορικές δραστηριότητες), πλέον των ποσοτήτων αποβλήτων της γεωργίας, του οικοδομικού τομέα και της βιομηχανίας.

Αυτό σημαίνει ότι κάθε κάτοικος της χώρας παράγει κατά μέσο όρο 480 κιλά αστικά απορρίμματα ετησίως. (www.minenv.gr, 10/2008). Σε επίπεδο Ε.Ε., απ' το 1995 έως το 2003, η παραγωγή στερεών αστικών απορριμμάτων αυξήθηκε κατά 2%, φτάνοντας τα 534 κιλά ανά κάτοικο το 2003.

Απορρίμματα είναι όσα υλικά δεν έχουν περαιτέρω χρήση. Τα στερεά απορρίμματα προέρχονται από βιομηχανική επεξεργασία, άχρηστα υλικά συσκευασίας και καταναλωτικά αγαθά που απορρίπτονται.

Το πλαστικό θεωρείται επικίνδυνο, μη βιοαποικοδομήσιμο, μη ανακυκλώσιμο και πολλοί καταναλωτές θα επιθυμούσαν την αντικατάστασή του από χαρτί ή γυαλί. Ωστόσο, η πλαστική συσκευασία, αντίθετα με ό,τι πιστεύεται, καταλαμβάνει περίπου το 13% απ' το 30% του ποσοστού των συνοικών απορριμμάτων στα αστικά στερεά απόβλητα και το 4-5% κατά βάρος των των αστικών στερεών απορριμμάτων (ΑΣΑ). Αν και το πρόβλημα διάθεσης των πλαστικής φύσης αποβλήτων δεν είναι της έκτασης που τονίζεται, η αλήθεια είναι ότι απαιτείται πρόνοια για την ορθή και μη αλόγιστη διαχείριση των στερών απορριμμάτων. Τα αποικοδομήσιμα πολυμερή συνεισφέρουν στην κατεύθυνση αυτή.

Οι τοπικές ή εθνικές αρχές είναι υπεύθυνες για την οργάνωση της συλλογής των απορριμμάτων και τη μεταφορά στους χώρους απόθεσης. Οι έρευνες και η εμπειρία έχουν αποδείξει ότι όσο πιο πολύπλοκη είναι η εργασία του καταναλωτή τόσο μικρότερη είναι η πιθανότητα συλλογής περισσότερου υλικού, οπότε είναι σημαντικό οι αρμόδιες αρχές να σχεδιάζουν ιδιαίτερα αποτελεσματικά συστήματα συλλογής των απορριμμάτων.

Παρά τις διευκολύνσεις των συσκευασιών στον καταναλωτή, αυτές αποτελούν θέμα συζητήσεων σχετικά με περιβαλλοντικά ζητήματα, αφού αποτελούν το 30% κατά βάρος των αστικών στερεών απορριμμάτων και καταλαμβάνουν το 65% σχεδόν του συνολικού όγκου αποβλήτων.

Η συσκευασία αποτελεί το μεγαλύτερο ποσοστό των υλικών που απορρίπτονται και - από άλλες πηγές - εκτιμήθηκε ότι συμμετέχει σε ποσοστό 33% κιλών και 35% όγκου στο σύνολο των οικιακών απορριμμάτων των χωρών της Δ. Ευρώπης, όπως προκύπτει κι απ' τα στοιχεία του παρακάτω πίνακα.

Πίνακας: Τυπική σύσταση οικιακών απορριμμάτων και ποσοστιαία συμμετοχή των υλικών συσκευασίας ανά κατηγορία υλικών

Κατηγορία Υλικού	Υλικά στα απορρίμματα	Υλικά Συσκευασίας στα απορρίμματα ανά κατηγορία	Υλικά Συσκευασίας στα απορρίμματα συνολικά
Χαρτί/Χαρτόνι	35	40	14
Γυαλί	9	95	8,6
Μέταλλα	8	60	4,8
Πλαστικά	6	85	5,1
Οργανικά κλπ.	42	- -	- -
Σύνολο	100		32,5

ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΛΑΓΚΑΔΑ - ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΔΡΩΜΕΝΟ ΤΟΥ 6ου ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ

"Βρισκόμαστε στο 2050. Παντού έρημος. Το νερό πλέον έχει εκλείψει και οι άνθρωποι αναπολούν τις μέρες της αφθονίας του και διαπιστώνουν τα τραγικά λάθη στη διαχείρισή του. Τώρα βρίσκονται αντιμέτωποι με όλες τις δυσκολίες που πηγάζουν από την έλλειψή του.

Α

Ήταν Πολύ…
-Διάφανο…
- Ζωντανό…
-Υγρό…
-Δροσερό…
-Πολύτιμο…
-Καθαρό…
-Ζωογόνο…
-Γάργαρο…
-Κρύο…
-Ανεπανάληπτο…
-Γλυκό…
-Απαραίτητο…
-Χρήσιμο…
-Κρυστάλλινο…
-Πολύτιμο…
-Απαραίτητο…
-Ανεκτίμητο…

Β

Ξεπηδούσε μέσα από τις σχισμές της γης
ξεκινώντας το ταξίδι του για τη θάλασσα, θυμάσαι;
-Τις βουτιές στο παγωμένο ποτάμι, ποιος
θ΄ αντέξει πιο πολύ
βάζαμε στοίχημα, θυμάσαι;
-Τη βουή του νερού καθώς έπεφτε από ψηλά….
θυμάσαι;
-Το φεγγάρι που καθρεφτίζονταν στα νερά… θυμάσαι;
-Ψάχναμε κοχύλια κι αστερίες στο βυθό της
θάλασσας,
τη δροσιά της αναζητώντας
τις ζεστές μέρες του καλοκαιριού…. θυμάσαι;

Γ

Το νερό
Ξοδεύεται
-Ρέει
-Ξεδιψάει
-Δροσίζει
-Ανακουφίζει
-Πλένει
-Ξεπλένει
-Αναζωογονεί
-Λιγοστεύει
-Στερεύει
-Κινδυνεύει
-Χάνεται
Το νερό είναι:
-Επιβίωση
-Προστασία
-Ανάγκη
-Δικαίωμα…
-Αν ξέραμε…

Δ

Ο ποιητής προειδοποιούσε:
"…Θα σας περιμένω μέχρι τα
φοβερά μεσάνυχτα αδιάφορος.
Μην αμελήσετε.
Πάρτε μαζί σας νερό.
Το μέλλον μας θα έχει πολλή ξηρασία."
-Αν μπορούσαμε…
-Αν θέλαμε…
-Θέλαμε…
-Δεν θέλαμε!...
-Ποιος φταίει;
-Εσείς!
-Όχι, εσείς!
-Εσείς!
-Εσείς!
-Εσείς!
-Φτάνει πια! -Σταματήστε!
-Το ίδιο κάνατε και τότε!
-Ο ένας τα 'ριχνε στον άλλο
-Κανένας δεν έβλεπε τα δικά του…

Ε

-Και τώρα , τι κάνουμε;…
-Τι κάνουμε;
-Τι μπορούμε να κάνουμε;
-Τίποτα!...
-Κάτι…
-Πολλά!
-Μπορούμε να κάνουμε ένα νέο ξεκίνημα
-Τότε υπήρχε χρόνος…Τώρα;

ΣΤ

-Το δικό τους τότε είναι το δικό μας τώρα.
Το σήμερα.
Υπάρχει ακόμη χρόνος.
Ο καθένας μας έχει την προσωπική του ευθύνη.
Όλοι έχουμε τη συλλογική μας ευθύνη.
Μπορούμε να αλλάξουμε. Ας το κάνουμε.

Είναι στη λίμνη, είναι στη γη,
είναι στο στόμα.
Ο άνθρωπος είναι νερό που περπατάει
και προχωράει απ` του πλακούντα τα νερά
κι ως τα νερά του τελευταίου ιδρώτα πάει...
(Τραγούδι του Χρήστου Θηβαίου:
Το νερό είναι στοιχειό)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό κοινωνικό ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ 2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΝΕΟΤΗΤΑΣ